

De enorme toename van het handelsvolume - met name dankzij de opkomst van e-handel - in combinatie met het snelgroeiende aantal EU-normen dat aan de grens moet worden gecontroleerd en voortdurend veranderende handelsstrategieën hebben de EU-douaneautoriteiten de laatste tijd onder grote druk gezet. Er is bezorgdheid geuit dat de douane-unie van de EU gebukt gaat onder gefragmenteerde digitalisering, suboptimale coördinatie tussen nationale autoriteiten en algemene complexiteit, waardoor handelaren worden opgezadeld met hoge administratieve nalevingskosten en criminelen mogelijkheden hebben om fraude te plegen.

Om deze problemen aan te pakken, heeft de Europese Commissie op 17 mei 2023 een hervormingspakket voor de douane samengesteld. In combinatie met een aantal andere bepalingen zou de sleutel tot de hervorming de oprichting van een EU-douaneautoriteit zijn, die toezicht houdt op een nieuw te vormen knooppunt voor douanegegevens (EU-douanedata hub). Dit zou leiden tot een meer gecentraliseerde en gedigitaliseerde aanpak van het douanetoezicht die de kosten voor de handel verlaagt, meer de nationale autoriteiten ontlast en zorgt voor een efficiëntere, sterkere en meer fraudebestendige douane-unie.

Op het voorstel is de gewone wetgevingsprocedure van toepassing, waarvoor de steun nodig is van zowel de Raad van de EU als het Europees Parlement, na raadpleging van het Europees Economisch en Sociaal Comité. Binnen het Parlement werkt de Commissie interne markt en consumentenbescherming (IMCO) aan het dossier.

De EU-douanedata hub

De EU-douanedata hub moet "het gezicht en de motor" van de nieuwe douane-unie worden door het consolideren van de nu gefragmenteerde digitale ruimte voor douaneformaliteiten. Deze hub voor douanegegevens zou dienen als één gecentraliseerde IT-omgeving, zodat handelaren niet met 27 verschillende IT-omgevingen hoeven te werken. Naast de voordelen voor handelaren zou het gecentraliseerde datapunt ook de integriteit, traceerbaarheid en onweerlegbaarheid van de gegevens voor de douaneautoriteiten verbeteren, waardoor de douanecontrole en de strijd tegen douanefraude wordt versterkt .

De EU-douaneautoriteit

Er wordt een nieuwe EU-douaneautoriteit opgericht voor ontwikkeling, exploitatie en beheer van de EU-douanedata hub. Deze autoriteit richt zich op coördinatie tussen nationale douanediensten, gegevensbeheer (met name met betrekking tot de data hub voor douanegegevens) en coördinatie van risicobeheersing. De autoriteit zou dus een nieuw EU-

agentschap worden. Hoewel de zetel van de autoriteit nog moet worden vastgesteld, benadrukt de Commissie dat gezien de coöperatieve aard van de meeste activiteiten van de nieuwe autoriteit, dat "op een plaats moet zijn die een zo nauwe samenwerking met de Commissie, de autoriteiten van de regio's van de Unie en andere belanghebbenden mogelijk maakt. Wat de directe kosten betreft, schat de Commissie dat 2 miljard euro per jaar moet worden geïnvesteerd om het EU-gegevensknooppunt in stand te houden. De centralisatie van de kosten op EU-niveau zou de lidstaten echter in staat stellen te besparen op IT-uitgaven op nationaal niveau. De Commissie schat dat de lidstaten in 15 jaar meer dan 20 miljard euro aan totale IT-uitgaven zouden besparen en een extra 1 miljard euro aan personeel dat vrijkomt van zijn huidige taken. Hoewel de autoriteit en de EU-douanedata hub ook een sleutelrol zouden spelen in de strijd tegen douanefraude, geeft de Commissie geen schatting hoeveel extra inkomsten kunnen worden gegenereerd door het terugdringen van dit soort fraude.